

NOTAT

30. maj 2016

J.nr. 2016-3025

Kemi, ulykker og internationalt
(KUI)
CS

Grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Beskæftigelsesudvalg om EU Kommissionens forslag til ændring af Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2004/37/EC om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer (sjette særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF)

1. Resumé

Kommissionens forslag vedrører ændring af direktiv 2004/37/EC om beskyttelse af arbejdstagerne mod kræftfremkaldende stoffer, som medfører for det første en udvidelse af arbejdsprocesser til at omfatte udsættelse for respirabel støv fra krystalinsk kvarts og fastsætter grænseværdi herfor, for det andet en udvidelse af listen om grænseværdier med 10 yderligere kræftfremkaldende stoffer, og for det tredje en revision af eksisterende grænseværdier for træstøv og vinyl klorid i lyset af tilgængelig videnskabelige og tekniske data.

Formålet med forslaget er at forbedre beskyttelsen af arbejdstagerne mod erhvervs sygdomme i forbindelse med udsættelse for kræftfremkaldende stoffer, at forøge effektiviteten af EU lovgivningen på dette område, og at skabe større klarhed og lige vilkår for virksomhederne.

Regeringens foreløbige generelle holdning er, at beskyttelse af arbejdstagerne bør ligge på et højt niveau og ikke bør udgøre en konkurrencebarriere. Endvidere at niveauerne i EU tilnærmelsesvist mindst bør ligge på niveau med de medlemsstater, som har det højeste beskyttelsesniveau af arbejdstagerne, som fx Danmark. Regeringen kan derfor støtte forslaget, som er et skridt i den rigtige retning.

Forslaget vurderes ikke at medføre statsfinansielle og samfundsøkonomiske konsekvenser. Endvidere forventes de administrative konsekvenser for erhvervslivet i lyset af omfang og eksisterende danske grænseværdier vil være yderst begrænset.

Forslaget vil give anledning til at ændre enkelte grænseværdier i Arbejdstilsynets bekendtgørelse om grænseværdier for stoffer og materialer, som er højere end de grænseværdier, som foreslås, og derved forbedre beskyttelsen af arbejdstagerne.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2016) 248 endeligt af 13. maj 2016 fremsendt forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2004/37/EC om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer (sjette særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF). I forslaget redegør Kommissionen bl.a. for forslagens indhold,

den tilgængelige videnskabelige dokumentation, baggrunden for forslaget, herunder opfølgningen på EU's arbejdsmiljøstrategi 2014-2020, hvor et af målene er at forbedre forebyggelsen af erhvervssygdomme, og de undersøgelser, der er gået forud, herunder i forbindelse med EU's program for bedre regulering og høringer,. Endvidere er omtalt forholdet til andre politikområder, hvor særligt samspillet mellem EU's arbejdsmiljølovgivning og produktregulering i REACH og CLP har betydning for de stoffer, som Kommissionen har prioriteret i forslaget. Endelig henviser Kommissionen til, at forslaget væsentligt vil nedsætte kræfttrisikoen for tusindvis af arbejdstagere i Europa og begrænse den økonomiske byrde som følge af udsættelserne.

Det fremgår således bl.a.

- at forslaget er prioriteret i Kommissionens arbejdsprogram for 2016,
- at udsættelse af arbejdstagerne for kræftfremkaldende stoffer i øjeblikket og i fremtiden vil udgøre en væsentlig byrde i form af erhvervssygdomme og at 53% af de arbejdsbetingede dødsfald skyldes kræft,
- at forslaget, som reviderer grænseværdier for kræftfremkaldende stoffer og fastsætter nye værdier, er estimeret til at ville hindre 100.000 dødsfald som følge af kræft i 2069, og
- at det seneste kræftdirektiv fra 2004 indeholder en række minimumskrav, som skal opfyldes i forbindelse med arbejdet og bestemmelse om, at Rådet skal fastsætte grænseværdier på basis af den tilgængelige videnskabelige dokumentation i det omfang det er muligt.

Kommissionen har foretaget en omfattende konsekvensanalyse forud for forslaget.

I forhold til den dokumentation, som kommissionen har fremlagt i forbindelse med forslaget, fremgår det, at der er stor variation mellem de foranstaltninger mod udsættelse for kræftfremkaldende stoffer i form af grænseværdier, der er fastsat i medlemsstaterne.

Forslaget vil således have den konsekvens, at der vedrørende de 13 stoffer og materialer, som fremgår af kommissionens forslag, sker en højere grad af tilnærmelse mellem niveauerne på nationalt plan i medlemslandene. Kommissionen har endvidere meldt ud, at det er planen, at forslaget vil blive suppleret med grænseværdier for yderligere 12 kræftfremkaldende stoffer med sigte på yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 153(2)(b), som har til formål at forbedre arbejdstagernes sikkerhed og sundhed. Forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet og Rådets ved den fælles beslutningsprocedure med hjemmel i artikel 46.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at forbedre beskyttelsen af arbejdstagerne mod erhvervssygdomme i forbindelse med udsættelse for kræftfremkaldende stoffer, at forøge effektiviteten af EU lovgivningen på dette område, og at skabe større klarhed og bedre konkurrenceforhold for virksomhederne.

Forslaget henviser til, at der i direktiv 2004/37/EC om beskyttelse af arbejdstagerne mod risiko for udsættelse af kræftfremkaldende stoffer fastsættes minimumsregler for at opnå denne beskyttelse herunder ved fastsættelse af grænseværdier, og at disse grænseværdier skal revideres, når der er videnskabelig basis herfor.

Kommissionen foreslår at revidere bindende grænseværdier og introducerer nye grænseværdier for i alt 13 kemiske agenser i direktiv 2004/37/EC, således:

- Udsættelse for respirabel krystallinsk kvarts medtages i bilag I, som indeholder arbejdsprocesser. Samtidig fastsættes en grænseværdi for respirabel krystallinsk kvarts i bilag III.
- Der fastsættes grænseværdier for 10 nye kræftfremkaldende stoffer i bilag III.-
- De eksisterende grænseværdier for træstøv fra løvtræ og for vinyl klorid i bilag III revideres.

Forslaget om at medtage udsættelse fra støv fra krystallinsk kvarts i direktivets bilag om fortegnelse over arbejdsprocesser og ved fastsættelse af en grænseværdi skal ses i lyset af den tilgængelige information om videnskabelige og tekniske data og anbefaling fra den videnskabelige komite SCOEL. Der henvises endvidere til den sociale dialog om beskyttelse af arbejdstagerne mod krystallinsk kvarts, der er indgået mellem de relevante parter i nogle brancher, og som bør gælde alle arbejdstagere.

Generelt henvises der til de videnskabelige og tekniske data samt til anbefalingerne fra den videnskabelige komité, og at det på baggrund heraf faktisk er muligt at fastsætte en grænseværdi for de 10 nye kræftfremkaldende stoffer, der er medtaget i forslaget.

Tilsvarende gælder det for revisionen af grænseværdien for træstøv fra løvtræ og for vinyl klorid, som herved sættes ned.

I forslaget henvises der til, at tilføjelserne til direktivet er med til at styrke beskyttelsen af arbejdstagerne på arbejdspladsen, og at grænseværdierne vil blive overvåget i forhold til de informationer, der skal følge med de kemiske produkter i medfør af REACH forordningen.

4. Europa- Parlamentets udtalelser

Forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet og Rådet ved den fælles beslutningsprocedure med hjemmel i TEUF artikel 46. Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om forslaget endnu.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen argumenterer i forhold til nærhedsprincippet overholdelse med, at formålet med direktivet er at forbedre leve- og arbejdsforholdene generelt, at beskytte arbejdstagerne mod den specielle risiko, der følger af udsættelse for kræftfremkaldende stoffer, samt at store forskelle i beskyttelsesniveauerne kan have indvirkning på konkurrenceevnen landene imellem. Medlemsstaterne kan ikke alene sikre en ensartet beskyttelse, hvorfor dette bør ske på EU niveau.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering.

6. Gældende dansk ret

I arbejdsmiljølovgivningen har der siden 1975 været regulering om forebyggelse af udsættelse for kræftfremkaldende stoffer. Denne er over årene blevet udbygget, herunder ved implementering af det oprindelige EU kræftdirektiv fra 1990 og ved national fastsættelse af grænseværdier for en lang række stoffer og materialer.

I forhold til Kommissionens forslag til de konkrete 13 grænseværdier vil fem af de foreslåede grænseværdier være på niveau med de danske. For fem stoffers vedkommende er de danske grænseværdier markant højere end forslaget. Disse grænseværdier er dog fastsat for mange år siden, og for tre af disse stoffer vurderer Arbejdstilsynet, bl.a. på grundlag af Produktregistrets oplysninger, at anvendelsen er yderst begrænset, mens et stof bruges i begrænset mængde. For tre stoffers vedkommende ligger Danmark i dag under det foreslåede niveau.

Den tilsynsmæssige tilgang for Arbejdstilsynet er, hvorvidt virksomhederne har iagttaget de forebyggelsestilgange, der fremgår af de gældende regler om stoffer og materialer, herunder *om* der i virksomhedens APV er taget hensyn til identifikation og vurdering af eksponeringsrisici i forbindelse med arbejdet, *om* det er nødvendigt og/eller muligt at erstatte de kræftfremkaldende stoffer med ikke farlige eller mindre farlige stoffer, *om* arbejdet kan foregå i lukkede anlæg eller systemer, eller – hvis dette ikke er muligt – *om* udsættelsen er på et så lavt niveau som muligt.

Forslaget forventes at ville medføre enkelte ændringer i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 507 af 17. maj 2011 med senere ændringer om grænseværdier for stoffer og materialer.

7. Konsekvenser

Lovmæssige konsekvenser.

Der skal ske opdatering af enkelte grænseværdier i arbejdsmiljølovgivningen (Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 507 af 17. maj 2011 med senere ændringer om grænseværdier for stoffer og materialer).

Forslaget vurderes i øvrigt ikke at medføre statsfinansielle og samfundsøkonomiske konsekvenser ligesom administrative konsekvenser for erhvervslivet og konsekvenser for beskyttelsesniveauet i lyset af omfang og eksisterende danske grænseværdier vil være yderst begrænsede.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring i Specialudvalget vedrørende Arbejdsmarkedet og Sociale forhold.

Der er indkommet høringssvar fra DA, LO, FTF og AC.

DA fællesskabet kan støtte, at der for de pågældende stoffer bliver fastsat bindende grænseværdier. Vedrørende afgrænsningen af den foreslåede værdi for kvartsstøv, finder DA, at der skal være tale om den respirable fraktion, altså den del, der kan nå aveolerne og at direktivets fodnote bør rettes på dette punkt.

Overordnet set byder **LO, FTF og AC** forslaget om at fastsætte bindende grænseværdier for 13 stoffer og materialer i kræftdirektivet velkommen. LO, FTF og AC anbefaler, at regeringen arbejder videre på at få Kommissionen til at fremlægge yderligere forslag til bindende grænseværdier.

LO, FTF og AC understreger i høringssvaret bl.a., at grænseværdierne for de 13 stoffer og materialer blot er en begyndelse. LO, FTF og AC støtter blandt andet op omkring tilsagnet fra det hollandske EU-formandskab om at fastsætte grænseværdier for 50 stoffer samt EFS- rapportens forslag om fastsættelse af grænseværdier for 71 stoffer, herunder dieseludstødning og (gammel) mineraluld. LO, FTF og AC anbefaler endvidere, at direktivet udvides til at inkludere grænseværdier for kræftfremkaldende og mutagene nanopartikler, herunder kulstofnanorør.

LO, FTF og AC bemærker endvidere til forslaget, at ethvert kræftfremkaldende stof, som kan optages gennem huden, bør have anmærkningen "Hud", idet optagelse gennem huden kan yde et væsentligt bidrag til den samlede belastning.

LO, FTF og AC har konkrete forslag til 6 af de 13 stoffer, hvor de finder, at de foreslåede grænseværdier ligger for højt. Det gælder følgende stoffer:

- Støv fra løvtræer (oversættelse af "hardwood dust"): LO, FTF og AC mener, at den foreslåede værdi på 3 mg/m³ lægger for højt, og at det ikke i nævneværdig grad vil føre til et stigende beskyttelsesniveau i EU. Den nuværende danske grænseværdi for træstøv (inhalerbart) ligger på 1 mg/m³. LO, FTF og AC foreslår, at Danmark arbejder for fastsættelse af en grænseværdi på 0,5 mg/m³.
- Chrom VI: LO, FTF og AC foreslår, at der arbejdes for, at den foreslåede grænseværdi på 0,025 mg/m³ nedsættes til 0,01 mg/m³. Den nuværende danske grænseværdi er 0,005 mg/m³.
- Ildfaste keramiske fibre: LO; FTF og AC bemærker, at den foreslåede grænseværdi på 0,3 fiber/ml er højere end den danske (1 fiber/cm³), som de også mener ligger for højt. LO, FTF og AC anbefaler at arbejde for en grænseværdi på 0,1 fiber/ml.
- Krystallinks kvarts (respirabel): LO, FTF og AC ønsker, at Danmark arbejder for en grænseværdi på højst 0,05 mg/m³ i stedet for den foreslåede grænseværdi på 0,1 mg/m³ (respirabel fraktion), som svarer til den nuværende danske grænseværdi. Baggrunden for LO's ønske er en anbefaling fra EU's Videnskabelig komité for fastsættelse af grænseværdier (SCOEL) fra 2003.
- Benzen og acrylamid: LO, FTF og AC bemærker, at de foreslåede grænseværdier ligger for højt bl.a. set i forhold til de lavere danske grænseværdier. For benzen er den danske grænseværdi halvdelen af den foreslåede værdi, og for acrylamid ligger den på en tredjedel.

Endelig bemærker LO, FTF og AC, at grænseværdien for asbest, som reguleres i et andet direktiv også bør sættes ned og at EU reguleringen af stoffer og materialer bør omfatte reproduktionsskadende stoffer.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget forventes i sidste ende at kunne støttes af medlemsstaterne. Der forventes en række afklarende drøftelser af de foreslåede niveauer.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Det er regeringens generelle holdning, at beskyttelse af arbejdstagerne bør ligge på et højt niveau, og at niveauet i EU derfor tilnærmelsesvist mindst bør ligge på niveau med de medlemsstater, som har det højeste beskyttelsesniveau af arbejdstagerne, som fx Danmark.

Forslaget vil fremme arbejdstagernes sundhed gennem hele arbejdslivet, og det vil samtidig have en positiv betydning for virksomhedernes produktivitet og konkurrenceevne og de samfundsmæssige omkostninger.

Regeringen vurderer, at forslaget er et skridt i den rigtige retning og kan derfor støtte forslaget.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.